فەرهاد شاکەلی، شاعیر و زمانەوانی دیاری کورد لە گفتوگۆیەکی تایبەتدا بۆ کۆمەڵ:

ئەمڕۆ لە کوردستاندا یەک تاکە کتێب، یەک تاکە گۆڤار، یەک تاکە ڕۆژنامە و وەرزنامە نییە کە بە کوردییەکی ڕاست و بە ڕێنووسێکی ڕاست نووسرابێت

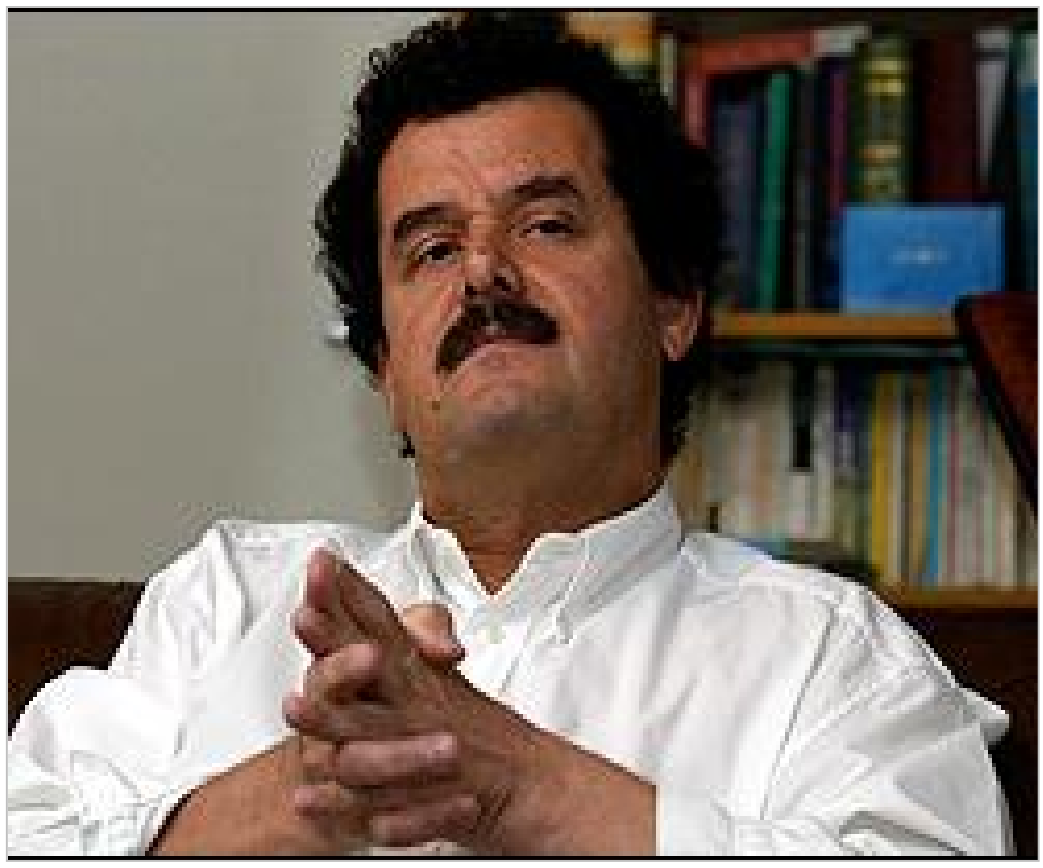

فەرهاد شاکەلی

وێنەی ماڵپەڕی (دیمانە)

گفتوگۆی: ڕەوشت موحەممەد

ڕۆژگارێک کەوتووین، کەمترین قسەی جددی لەسەر بابەتە گرنگەکان دەکرێت، ڕۆژانە کتێب و گۆڤار و ڕۆژنامە دەردەچن، ڕۆژانە کۆنگرە و سیمینار دەبەسترێت و قسە دەکرێ، بەڵام هەوومان وەکو حیکایەتخوانەکەی (نیچە) هێندەی دەمانەوێ بە شێوازی قسەکانمان، بە شێوازی کۆنگرە و شێوەی کتێبەکانمان سەرنجی ئەو خەڵکە ڕاکێشین، هێندە ناتوانین جەوهەر و ڕاستیی باسەکان بگەیەنین.

حاڵەتی ڕۆشنبیریی ئەمڕۆ پڕ کێشەیە، دیاریکردن و پەنجە خستنەسەر کێشەکانیش لانی کەمی چارەسەرەکانە، لێرەدا شاعیر و زمانەوان فەرهاد شاکەلی دەدوێنین، کە ناوێکی جددی و دیاری نێو ڕۆشنبیری کوردییەو لە سەرەتای حەفتاکانەوە خاوەنی ڕەخنە و تێڕوانینی تایبەتە لەسەر کایە جیاجیاکانی ڕۆشنبیری کوردی، هەروەها دارای ئەزمونێکی زۆری بواڕەکەیە.

بە داخەوە ڕاکەیاندنی کوردی خاوەن دەستێکی باڵایە لە فەرامۆشکردنی ئەو دەنگە جددی و ڕەخنەییانەدا کە بەمەش زەرەرمەندی یەکەم حاڵەتی ڕۆشنبیریی کوردی خۆیەتی.

لەم دیدارەدا فەرهاد شاکەلی وەڵامی چەند پرسیارێکی ڕۆژنامەی کۆمەڵ دەداتەوە.

کۆمەڵ: لە نیوەی دووەمی سەدەی بیستەمدا تا نەوەدەکانیش، ڕۆشنبیریی کوردی، بە تایبەت ئەدەب، مۆرک و کاریگەریی چەپی بەسەردا زاڵ بوو، بەڵام ئەم دیاردەیە لە نووسینی بەرێزتاندا بە دی نەکرا. ئایا ئەمە قەناعەت نەبوونی ئێوە بوو بەو ڕەوتە، یاخود کاریگەریی تایبەتی بنەماڵەکەتان بوو بەسەرتانەوە؟

شاکەلی: جارێ با لەوەوە دەست پێ بکەم کە چەپگەری و چەپایەتی، وەک گەلێ دیاردەی دیکەی کۆمەڵگەی کوردەواری، بە شێوەیەکی یەکجار هەڵە و بێویژدانانە لێک دراوەتەوە و پێشان دراوە و شێوێنراوە. تەنانەت مێژووی چەپایەتییش کەوتووەتە بەر هێرشێکی ناڕەوا و دوور لە ڕاستی و ڕاستگۆیی. ئەم شێواندن و سووکایەتیکردنە، بەشێکی، تاوانی چەپەکان، یا بەناو چەپەکان، خۆیان بووە، بەڵام بەشێکی یەکجار زۆریشی تاوانی دوژمنانی چەپ بووە، کە پەنایان بردووەتە بەر شێوازی نامرۆڤانە بۆ ڕەشکردنی سیما و ناوەڕۆک و هەڵوێستی چەپ.

من ئێستاکە باسی مێژووی چەپگەری ناکەم. لە وڵاتی ئێمەدا کە دەڵێن چەپ مەبەستیان مارکسیزم و مارکسیستەکانە، بەڵام ئەمە ڕاست نییە. چەپ نیشانەی بۆچوون و بیرکردنەوەیەکە دەیەوێ بار و هەلومەرجێکی بۆگەن و ناڕەوا و ناهەق و پڕ لە ستەم و زۆرداری بگۆڕێت و سیستەمێکی دادگەرانە و ڕەوا و مرۆڤانە لە جێگەکەی دابمەزرێنێت. چەپ دژی زۆرداران و ستەمکاران و دیکتاتۆر و ملهوڕ و خوێنڕێژان ڕاوەستاوە و پشتیوانی چەوساوە و زۆرلێکراوان و بەشخوراوان بووە. چەپ ویستوویەتی ئەم سەرزەوینە بکاتە جێگایەکی خۆش و جوان بۆ ئەوەی هەموومان بتوانین بە خۆشی تێیدا بژیین. چەپ ویستوویەتی کۆمەڵگەیەک دروست ببێت هەموو ئەندامەکانی پێکەوە کاری بۆ بکەن و هەموویان دەنگیان بیستڕێت و مافی بڕیاردانیان هەبێت. چەپ بەرنامەیەکی هەبووە بۆ ڕزگارکردنی ژن لەو زۆرداربیەی بە دریژاییی مێژوو لێی کراوە و مافەکانی وەک مرۆڤ پێشێل کراوە. چەپ خوازیاری داد و عەدالەت و مرۆڤایەتی بووە.

ئێمە کە ئەم بیرانە لە بەرچاو بگرین دەزانین کە سیمای ڕاستەقینەی چەپ بەتەواوی شێوێنراوە و دزێو کراوە. دەنا تاشکرایە هەموو شۆڕشگێڕە ڕاستەکانی مێژوو، هەموو پەیامبەران و پیاوچاکان، هەموو سۆفی و چاکخوازان و مرۆڤدۆستان چەپ بوونە و چەپن. چەپگەری و چەپایەتی کاری بەسەر باوەڕی دینی و خواپەرستییەوە نییە، گرنگ ئەوەیە بەرنامەکەی چییە و چیی پێیە بۆ مرۆڤ و مرۆڤایەتی. دیارە مرۆڤی خواناس زووتر و باشتر دەتوانێ چەپ بێت، چونکە ئەو خودایەک دەناسێت کە هەموو نرخە پاک و ڕاستەکانی بۆ ڕوون کردووەتەوە و ڕێگەی ڕاستی پێشان داوە و دەشزانێت ژیانێکی دیکە هەیە و لێپرسینەوەیەک هەیە. پیاوانی وەک (مەهاتما گاندی) و (ئەرنیستۆ چێ گیڤارا) و (نیلسۆن مانديلا) نموونەی مرۆڤی پاک و دادپەروەر و هەقپەرستن. ڕاستە ئەمان پەیامبەر نین، بەڵام ئەمانن کە بە ڕاستی ڕێگای پەیامبەرانیان گرتووە. من نازانم (گیڤارا) لە دڵی خۆیدا باوەڕی بە چی هەبووە یا نەبووە، بەڵام پێم وایە شەهیدی ڕێگای ڕاستی و هەقپەرستییە و (حی عند ربه یرزق). تۆ بڵێی ناهەقی بگاتە ئەو پلەیەی کە گیڤارا بە شەهید دانەنرێت، بەڵام کەسانی بۆگەن و خوانەناسی وەک (عەبدولسەلام عارف) یا (ئەنوەر سادات) بە شەهید دابنرێن؟ باوەڕ ناکەم.

تەنانەت تێکەڵکردنی چەمکی وەک مارکسیست و سۆسیالیست و چەپیش ڕاست نییە. مارکسیست و سۆسیالیستی وا هەبوون و هەن کە بەڕاستی نموونەی پاکی و دادخوازین، بەڵام هیی وایش هەن کە بۆگەنترین ئافرێنراوی ئەم سەرزەوییەن. من ناتوانم ئەو مارکسیست و سۆسیالیست و چەپانەی لە ئەمەریکای لاتینی و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست گیانی خۆیان لەپێناوی داد و چاکی و خێردا بەخت کردووە، بخەمە ڕیزی ئەو جاسووس و خوێنڕێژ و ئەشکەنجەدەرانەی لە سۆڤێتی جاران یا ڕۆمانیا یا ئەلبانیادا کاربەدەست و بڕ و بکوژ بوون. من ناتوانم پیاوێکی وەک (کاسترۆ)، لەگەڵ ئەو ڕەخنەیەش کە لێی دەگرم، لەگەڵ کەسێکی وەک (لیۆنید بریژنێڤ)دا بەیەک چاو تەماشا بکەم. من ناتوانم گەورەپیاوێکی وەک مامۆستا (مەسعود محەمەد) و خۆفرۆش و دۆڕاو و کۆنەپەرەستێکی وەک (شێخ ستار تاهیر شەریف) لە یەک خانەدا دابنێم. مەسعود محەمەد بە ڕاستڕۆ و کۆنەپەرست و دوژمنی چەپ دەناسێنرا و ستاریش بە چەپ و پێشکەوتنخواز!!!

ئێستا، کە مارکسیزم باری کەوتۆتە لێژی، زۆر ئاسانە دژی ڕاوەستیت و هەرچی خراپە هەیە بیخەیتە ئەستۆی مارکسیست و چەپەکان. بەڵام سەیر ئەوەیە ئەمڕۆیش ئەوەی زیاتر خۆی دەباتە پێشەوە و دژی مارکسیزم قسە دەکات و بووەتە دێمۆکرات و عەلمانیەپەرست و پاڵپشتی مافی مرۆڤ، هەر ئەو تۆپۆرتونیست و هەلپەرست و نیوپیاوانەن کە تا دوا فلسی کۆمونیزمیان وەرگرت و دوا پارووی چەوری سۆڤێتیان خوارد. هەر ئەوانەن کە پشتیوانی سۆڤێت بوون دژی گەلی بەدبەخت و چەوساوە و داگیرکراوی ئەفغانستان، ئەمڕۆیش پشتیوانی ئەمەریکان و دیسان دژی گەلی ئەفغانستانن.

ئەی دوژمنانی چەپ و چەپایەتی کێ بوون؟ هەر ئیمپەریالیزم و سەرمایەدارانی مرۆڤخۆر و جەنەڕاڵ و دیکتاتۆر و جاسووس و خوێنڕێژەکان نەبوون، کە هەرچییەک و هەر کەسێکیان بەدڵ نەبووایە ناویان دەنا چەپ و کۆمونیست؟ هەر ئەوانیش نین کە ئەمڕۆ هەر چییەک و هەر کەسێکیان بە دڵ نەبێت پێی دەڵێن ئیسلامیست و فوندەمێنتالیست و تیرۆریست؟ قازی محەمەد و محەمەد موسەددیق و عەبدولکەریم قاسم و مەلا مستەفای بارزانی کەسیان کۆمونیست نەبوون، بەڵام لەبەر ئەوەی نەدەبوونە پیاوی کەس، هەزار ناو و ناتۆرەیان خستە دوویان و لەناویان بردن.

من چەند ساڵێکی تەمەنی لاوێنیم چەپ بووم و خۆیشم بە مارکسیست دەزانی. باوەڕم بە کۆمەڵێ بنەمای ڕاستی و هەقپەرستی و داد هەبوو کە لە مارکسیزم و چەپایەتیدا دەمبینینەوە. ئەم باوەڕە لە نووسین و شیعرەکانی بەشێکی سالانی حەفتامدا ڕەنگی داوەتەوە و ئەو بەرهەمانەیشم ماون و خوا یار بێت سەرلەنوێیش بلاویان دەکەمەوە. لە سەرەتای هەشتاکاندا لە ڕووی فکری و فەلسەفییەوە باوەڕم بە مارکسیزم نەما، بەڵام هیچ ئالتەرناتیف (بدیل)یکیشم نەبوو. دواتر، لە ناوەڕاستی هەشتاکاندا، ڕووم کردە (تەسەوف) و ئیسلامم ناسی و پێیشم وایە موسڵمانی ڕاست چەپێکی ڕاستە و چەپێکی ڕاست دەتوانێت موسڵمانێکی ڕاست بێت. چ ئەو کاتەی باوەڕم بە مارکسیزم هەبوو، چ ئێستایش کە باوەڕم بە ئیسلامە، من بیروباوەڕم بۆ جوانی و خۆشی هەڵنەگرتووە. من ئیدیۆلۆگی و باوەڕم بۆ ئەوەیە بیکەمە ڕێگایەک، بیکەمە چرایەک، بۆ گۆڕینی ئەم سەرزەوییەی پڕە لە ناهەقی و بێدادی و زۆر و ستەم، بۆ بەختیاریی مرۆڤ، بۆ دڕپێدانی ئەو تاریکییەی بەرچاو و ناو دڵی بەشێکی زۆری مرۆڤ و مرۆڤایەتییان داگیر کردووە. بەداخەوە مارکسیزم بۆ (دل) و بۆ (ڕۆح) هیچی پێ نەبوو، بەڵام پێم وایە بۆ ژیانی ڕۆژانە و بۆ هەبوونی مادەی زۆری پێ بوو، ئەگەرچی مارکسیستەکان ئەوەیشیان هەڵوەشاندەوە.

کۆمەڵ: ئێوە لە نووسینێکتاندا باس لە گرفتەکانی بەردەم ڕۆشنبیریی کورد دەکەن، لەوێدا بەدەر لە گرفتی کۆمەڵگە، باستان لە گرفتی دەستەڵات کردووە. بە ڕای تۆ، چوارەد ساڵ (ئازادی) دوای ڕاپەڕین چیی لە شیعر و ئەدەبییات و ڕۆشنبیریی کوردی زیاد کردووە؟

شاکەلی: من دەزانم لە وڵاتی ئێمەدا زۆر باو نییە، ڕووناکبیرێک ڕەخنەگرانە تەماشای دەستەڵات بکات و پێکهاتە و هەڵسووڕانی سیاسی و کۆمەڵایەتی ڕەخنەگرانە بخوێنێتەوە. بەڵام من ناتوانم واز لەو شێوە تێڕوانین و خوێندنەوەیە بهێنم، ئەمە بەشێکە لە بەرنامەی بیرکردنەوەم. پێوەندیی نێوان ڕووناکبیر و دەستەڵات باسێکی تازە نییە و هەزاران جار لەسەری نووسراوە. بە ڕای من کوردییش زۆر جار خراوەتە بەر باس و لێکۆڵینەوە. من خۆیشم لەم ڕووەوە چەند لێکۆڵینەوەیەکم بڵاو کردووەتەوە.

ئەگەر ئێمە تەماشای کتێبفرۆشییەکانی کوردستان و شۆستە و ناو جادەکان بکەین، سەدان ڕۆژنامە و گۆڤار و سیدی و کاسێت و هەزاران کتێبمان بەرچاو دەکەوێت. ژمارەی تەلەڤیزیۆن و ڕادیۆکانیش هێندە زۆرن کە مەگەر هەر خاوەنەکانیان بزانن چەندن. بەڵام کە بە وردی لەم بابەتانە دەکۆڵیتەوە و دەیانخوێنیتەوە، ئەوەت بۆ دەردەکەوێت کە ئەم هەموو هەڵاوسان و پەنەمانە، تەنیا زیادبوونێکە لە ڕووی چەندایەتییەوە، ئەگەرنا لە ڕووی چۆنایەتییەوە فەرهەنگی کوردی پاشەکشێیەکی خراپی تووش بووە، بەتایبەتی لە بواری زماندا: زمانی کوردی. من دەتوانم زۆر بە ڕاشکاوی عەرزت بکەم، بێ ئەوەی ناهەقییەکم کردبێت، ئەمڕۆ لە کوردستاندا یەک تاکە کتێب، یەک تاکە گۆڤار، یەک تاکە ڕۆژنامە و حەفتەنامە و مانگنامە و وەرزنامە نییە کە بە کوردییەکی ڕاست و بە ڕێنووسێکی ڕاست نووسرابێت. تەماشای کتێبی خوێندنگەکان بکە، لەمسەر تا ئەوسەر پڕن لە هەڵەی زمانەوانی و ڕێنووس و تەنانەت زانیاری. ئەنجامی ئەم بەرهەڵایی و ئاژاوەیە ئەوە دەبێ کە لە ماوەی دە ساڵی داهاتوودا نەوەیەکی نەخوێندەوار و کوردینەزان و تێنەگەیشتوو پەیدا دەبێت، کە بیست تا سی ساڵی پێ دەچێت تا بگەڕێتەوە سەر دۆخی جارانی و وەک خوێنەری حەفتاکان و هەشتاکانی لێ بێتەوە. کەواتە چیمان کرد؟ ئەم بارە نالەبار و خەتەرناکە ئەنجامی ئەوەیە کە دەستەڵاتی سیاسی لە کوردستاندا لە مەسەلەی سیاسەتی فەرهەنگی تێنەگەیشتووە و تێناگات و نایەوێ تێبگات. کۆمەڵێ دەستگا و دەستەڵات هەن کە دەبێ لە بنەڕەتەوە دروست بکرێنەوە و بخرێنە خزمەت ئامانجێکی دیار و ئاشکرای فەرهەنگیی وەهاوە کە لەگەڵ تایبەتێتییە نەتەوەیی و کۆمەڵایەتی و میژوویی و سیاسی و ڕۆحییەکانی کورددا بگونجێت و هاوئاهەنگ بێت: وەک زانستگەکان، وەزارەتەکانی فەرهەنگ و پەروەردە و ناوەندی ڕاگەیاندنی حیزبەکان و پێش هەموویشیان کۆڕی زانیاریی کوردستان.

ئێمە ئەگەر بمانەوێ بە ڕاستی خۆمان لە گرفتەکان نزیک بکەینەوە و لێیان ورد ببینەوە، هەر ئەوە بەش ناکات ڕەخنە لە واقیعێک بگرین کە هەیە. من هەمیشە هاوکێشەکە بەم جۆرە ڕادەنێم: مەسەلەکە هەر ئەوە نییە کە چی کراوە، بەڵکە دەبێ پرسیارەکە ئەوەیشبێت کە دەتوانرا چی بکرێت، بەڵام نەکرا.

کۆمەڵ: هەر لە هەمان کتێبی خۆتا، باس لە دوورکەوتنەوە ئەکەی لە سیاسەت، دوای ئەوەی لە تاراوگە لە سیاسەت دوور کەوتیتەوە، هەستت کرد لە چی دوور ئەکەویتەوە؟

شاکەلی: پێم وایە لە یەک دوو نووسینمدا کە بۆ ئەزموونی شیعریی خۆم تەرخانم کردوون لەسەر ئەم باسەم نووسیوە. ئەمە ئەزموونێکە کە زۆر شاعیر و هونەرمەند و ڕووناکبیری دنیا ڕووبەڕووی بوونەتەوە و دەردێکی زۆریان لەگەڵ کێشاوە. پێیشم وایە ئەم هاوکێشەیە هەر دەمێنێت و تا سیاسەت و تا هونەر هەبێت نابڕێتەوە.

وەک بنەمایەک من دژی ئەوە نیم کە هونەرمەند ئەندامی حیزبێک بێت و خەریکی سیاسەت بێت. بەڵام کێشەکە لەوێوە دەست پێ دەکات، کە ئەم هونەرمەندە چۆن هاوسەنگیی نێوان نرخەکانی هونەر و نرخەکانی سیاسەت و ئیدیۆلۆگی ڕادەگرێت؟ چۆن هاوسەنگیی نێوان ئەندامەتیی حیزبێک کە دیسیپلین و خۆبەستنەوە و گوێڕایەڵی و چاوپۆشیی لێ داوا دەکات لەلایەک و نەخشی ئەو وەک ڕووناکبیرێک و کەسێکی ڕەخنەگر کە ویژدانێکی زیندووی هەیە و باوەڕی بە ئازادی و داد و پاکی و دڵسۆزی هەیە، لە لایەکی دیکەوە ڕادەگرێت؟ ئەمە هاوکێشەیەکی ئاسان نییە. ئەزموونی دوورودرێژی مرۆڤایەتی ئەوەی پێشان داوە کە ڕووناکبیرانی حیزبی کاتێ دەستیان لە چمکی دەستەڵات گیر دەبێت و لە پێچکەی تەختی دەستەڵات نزیک دەبنەوە، بەشی هەرە زۆریان خۆیان دەدۆڕێنن و نرخە مرۆڤی و هونەرییەکانی خۆیان پێپەست دەکەن. هونەرمەند دەتوانێت و دەبێت لەگەڵ سیاسەتدا هەڵسوکەوت بکات، بەتایبەتی ئەگەر ڕۆڵەی نەتەوەیەکی یا کۆمەڵگایەکی بندەست و زۆرلێکراو و ستەمدیتوو بوو. بەڵام حیزبایەتی و سیاسەت یەک شت نین. ئەوجار بۆ دەبێ کاری هونەرمەندێکی ئازادەبیر بە خەبات و تێکۆشان دانەنرێت؟ بۆ دەبێ ئەوەی سیاسەتبازێکی دەبەنگ و خۆپەرست و دەم و دەست و داوێنپیس دەیکات خەبات بێت، بەڵام سووتان و دەردکێشانی هونەرمەند خەبات نەبێت؟

کۆمەڵ: هەر لەو نووسینەتاندا باستان لە پەشیمانبوونەوەی (گۆران) کردووە لە کۆمونیستی، دوای ئەوەی کە لە ڕووسیا دەگەڕێتەوە. دەکرێ زیاتر ئەمە ڕوون بکەنەوە؟ ئەم دانپێدانانە چۆن بووە و شاعیرەکە کێ بوو؟

شاکەلی: پێم وایە دەیان کەس هەن ئاگاداری ئەوە بوون کە مامۆستا گۆران دوای گەڕانەوەی لە سۆڤێت لە کۆمونیستبوونی خۆی پەشیمان بوو. ئەوەی بە سەختی دژی ئەم دەنگوباسە ڕادەوەستا دۆستە نزیکەکانی خۆی بوون، ئەوانەی پێویستیان بەوە هەبوو گۆران وەک کۆمونیستێک پێشان بدەن و بە کاری بهێنن. دیارە گۆران ماوەیەکی دوورودرێژ کۆمونیست بووە و ئەندامی حزبی شیووعیی عیراق بووە. پێیشم وایە گۆران ڕاستگۆ و پاک بووە و بیروباوەڕی بۆ گۆڕین و بۆ دژایەتیکردنی زۆر و ستەم هەڵگرتووە. کە چاوی بە سیستەمی سۆڤێتیش کەوتووە، لەوەیشدا هەر ڕاستگۆ بووە کە نەیویستووە درۆ لەگەڵ خۆی بکات و خۆی تەفرە بدات. بەداخەوە ئەم ڕاستییەی زۆر درەنگ بۆ دەرکەوت.

من خۆم ئەم دەنگوباسەم لە دوو کەسەوە گوێ لێ بووە: یەکەمیان شاعیری کۆچکردوو مامۆستا جگەرخوێن و دووەمیشیان خوالێخۆشبوو مامۆستا هەژار. قسەکەی مامۆستا هەژارم بە دەنگی خۆی و بە کاسێت لەلا هەیە. گوتوبێژێکی دوورودرێژمان پێکەوە کردووە (پاییزی ١٩٨٦ لە پاریس) کە هێشتا بڵاوم نەکردووەتەوە.

نە کۆمونیستبوونی مامۆستا گۆران لە پلەی ئەدەبی و مرۆڤایەتیی ئەو دادەشکێنیت و نە پەشیمانبوونەوەی گەورەتری دەکات. ئەو پیاوە شاعیرێکی داهێنەر و مرۆڤێکی خەباتکار و کۆڵنەدەر بووە و لە پێناوی بیروباوەڕەکانیدا و لە پێناوی قەناعەتە فکری و سیاسی و مرۆڤانەکانی خۆیدا ئازار و ئەشکەنجە و دەردێکی زۆری کێشا. ئەگەر لایەنێکی سیاسی بە مەبەستێکی ناڕەوا ناوی گۆرانی بە کار هێناوە (یا ڕاستییەکەی بەد بە کار هێناوە)، هەرگیز ئەوی وەک هونەرمەند تەماشا نەکردووە، بەڵکە تەنیا ئەوەی مەبەست بووە وەک ئەندامێکی دەبەنگ و گوێڕایەڵی حیزب پێشکەشی بکات. من ئەم قسەیەی نێستا دەینووسم و دەیڵێم، بیست ساڵ لەمەوبەریش هەر وتوومە و نووسیومە. ئەوەدەم بە سەدان کۆلکە خوێنەوار و ئەندامی ملهوڕ و دەبەنگی حیزبی پەلاماریان دەدام، چونکە لەبەر ئەوەی خۆیان بستەباڵا بوون، خۆیان دەدایە پاڵ باڵای بەرز و کەڵەگەتی گۆران. بەڵام ئەمڕۆ کاریان بە گۆران نەماوە. من کە بەشی یەکەمی بیروەرییەکانی مامۆستا دڵنازارم خوێندەوە، بەڕاستی زۆرم پێ سەیر بوو کە گرنگترین بیروەرییی ئەم پیاوە لەبارەی مامۆستا گۆرانەوە تەنیا ئەو لایەنەیە کە گۆران لە ڕووی

بۆ ل٧

پوختەیەک لە ژیانی ڕۆشنبیری و خیزانیی فەرهاد شاکەلی

- فەرهاد شاکەلی، شاعیر و زمانەوان، لە بنەماڵەی شێخانی شاکەل، لە گەرمیان هاتووەتە دنیاوە.
- بەشی زۆری تەمەنی لە ئەورووپا (ئەڵمانیا، سوێد، بریتانیا) ژیاوە و بەشی کەمتری لە کوردستان.
- لە ماوەی سی ساڵی ڕابوردوودا نزیکەی ٢٥ کتێبی بڵاو کردووەتەوە: شەشیان دیوانی شیعرە، یەک کۆمەڵە چیرۆک و ئەوانی دیکە لێکۆڵینەوەی ئەدەبی و وەرگێڕانن. لەم کتێبانە سێ چوارێکیان بە ئینگلیزی و سوێدی نووسراون.
- شیعرەکان و چیرۆکەکان و هەندێ لە لێکۆڵینەوەکان تەرجەمەی زمانانی عەرەبی، فارسی، تورکی، ئینگلیزی، سوێدی، فرانسی، نۆروێژی، دانمارکی، ئیسلاندی و ئیتالیایی کراون.
- لەگەڵ خێزانەکەی و سێ منداڵەکەیاندا (زەریا، زریان و یار) لە شاری ستۆکهۆڵم، لە سوێد، دەژین.
- مامۆستای زمان و ئەدەبی کوردییە لە زانستگەی ئوپسالا.

ناوی هەندێ لە بەرهەمە چاپکراوەکانی شاکەلی:

یەکەم: شیعر

- پرۆژەی کوودەتایەکی نهێنی، چاپی یەکەم، بەغدا ١٩٧٣، چاپی دووەم، کوردستان ٢٠٠٠.
- ڕووبارەتیشکێک لە هەتاوی سوورەوە، چاپی یەکەم، بەیروووت ١٩٧٧.
- هەوراز، چاپی یەکەم، سوێد ١٩٨١.
- ژێ، چاپی یەکەم، سوێد ١٩٨٥، چاپی دووەم، کوردستان ٢٠٠٠.
- نیگاری تۆ لە دیواری زیندانەکەم هەڵدەکۆڵم، چاپی یەکەم، سوێد ١٩٩٤، چاپی دووەم، کوردستان ٢٠٠٠.
- هەموو ڕازی من ئاشکرایە و هەموو ئاشکرای تۆ ڕاز، چاپی یەکەم، سوێد ٢٠٠١، چاپی دووەم، کوردستان ٢٠٠١.

دووەم: چیرۆک

- بۆنی تاریکی، چاپی یەکەم، سوێد ١٩٩٧، چاپی دووەم، کوردستان ٢٠٠٠.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com